

TOIMENPIDELUPA

RAKENNUSVALVONTAVIRASTON OHJE, SYYSKUU 2014

Korvaa ohjeen maaliskuulta 2011

SISÄLLYS

<u>MIKÄ ON TOIMENPIDELUPA?</u>	1
<u>LUVANVARAISUUS</u>	2
<u>ESIMERKKEJÄ TOIMENPIDELUPA-ASIOISTA</u>	2
<u>RAKENNELMA</u>	3
<u>LIIKUTELTAVA LAITE</u>	3
<u>YLEISÖRAKENNELMA</u>	3
<u>ERILLISLAITE</u>	3
<u>VESIRAJALAITE</u>	4
<u>JULKISIVUTOIMENPIDE</u>	4
<u>MAINOSTOIMENPIDE</u>	5
<u>MAALÄMPÖ</u>	5
<u>SÄILYTYS- JA VARASTOINTIALUE</u>	5
<u>AITAAMINEN</u>	6
<u>HUONEISTOJÄRJESTELY</u>	6
<u>KAUPUNKIKUVAJÄRJESTELY</u>	6
<u>LISÄTIETOA</u>	7
<u>NEUVONTAA</u>	7

MIKÄ ON TOIMENPIDELUPA?

Rakennusluvasta sijasta rakentamiseen voidaan hakea toimenpidelupa sellaisen rakennelmien ja laitosten pystyttämiseen, joiden osalta lupa-asian ratkaiseminen ei kaikilta osin edellytä rakentamisessa muutoin tarvittavaa ohjausta.

Toimenpidelupa tarvitaan lisäksi sellaisen rakennelman ja laitoksen pystyttämiseen ja sijoittamiseen, jota ei pidetä rakennuksena, jos toimenpiteellä on vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön tai kaupunki- tai maisemakuvaan. Toimenpidelupa tarvitaan myös muuhun kuin rakennuslupaa vaativaan rakennuksen ulkoasua muuttavaan toimenpiteeseen sekä asuinrakennuksen huoneistojärjestelyihin.

Mihin raja rakennuslupaa vaativan rakennuksen ja toimenpidelupaa vaativan rakennelman tai laitoksen välillä asettuu, on jätetty rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi. Rakentamisen ohjauksen ja valvonnan tarve tai ympäristövaikutukset ratkaisevat sen, milloin esimerkiksi mastoa, säiliötä tai piippua tai muita vastaavia rakennuskohteita on pidettävä rakennuksina tai milloin niihin sovelletaan toimenpidelupasäännöksiä.

Energiatohokkuutta on parannettava toimenpideluvanvaraisen korjaus- ja muutostyön yhteydessä, jos se on teknisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti toteutettavissa.

Jos toimenpiteellä ei ole vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön tai kaupunki- tai maisemakuvaan, ei toimenpidelupakaan ole tarpeen. Tällainen toimenpide voi olla esimer-

Mallihyväksytyt rakennelmat sijoittavat edellyttävät toimenpideluvan hakemista. Toimenpideluvassa esitetään sovitusta ympäristöön, eikä itse rakennelmasta tarvita uusia suunnitelmia.

Alueelliseen opastesuunnitelmaan liittyvät kyltit ja muut opasteet voidaan käsitellä yhdellä toimenpideluvalla. Opasteiden sijoittuminen tietyille alueille esitetään asemapiirroksessa, tämän lisäksi esitetään yksittäisten opasteiden suunnitelmat.

kiksi pientalotontin perällä oleva tavallinen leikkimökki tai pieni kasvihuone. Asemakaavassa sekä rakennusjärjestyksessä annettuja määräyksiä tulee tällöinkin noudattaa.

Naapurien kuulemisen tarve on ratkaistu rakennusjärjestyksessä: Vaja, katos tai muu rakennelma on sijoitettava naapuritontin rajasta vähintään niin kauaksi, että piirrettäessä tontin rajalta 45 asteen kulmassa suora, rakennelman jää kokonaan sen alle. Rakennelman sijoittaminen edellä mainittua lähemmäksi edellyttää naapuritontin omistajan tai haltijan suostumusta. Erityisestä syystä rakennusvalvontaviranomainen voi kuitenkin antaa luvan rakentaa rakennelma naapurin rajaan asti, vaikka naapuritontin omistaja tai haltija ei ole antanut suostumustaan, jos tästä ei aiheudu naapurille huomattavaa haittaa. Kuulemisessa noudatetaan muutoin soveltuvin osin rakennusluvan kuulemissääntöjä. Kuulemisen voi hoitaa itse tai se voidaan jättää rakennusvalvonnan hoidettavaksi lupakäsittelyn yhteydessä.

LUVANVARAISUUS

Lupa ei ole tarpeen, jos toimenpide perustuu oikeusvaikutteiseen kaavaan. Kaavan tulee riittävällä tarkkuudella ohjata toimenpiteen sijoitusta ja ympäristöllisiä vaikutuksia. Edellytykseksi ei riitä, että kaavassa ei ole estettä toimenpiteelle. Esimerkiksi urheilukentän katsomon rakentamiselle tarvitaan lupa, vaikka katsomoalue on merkitty asemakaavaan, jos ympäristövaikutukset, kuten paikoitus tai käymäläjärjestelyt ovat ratkaisematta.

Erikseen todetaan, että lupa ei ole tarpeen, jos toimenpide perustuu katusuunnitelmaan tai maantielain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan tai ratalain mukaiseen hyväksytyyn ratasuunnitelmaan. Esimerkiksi hyväksytyt katusuunnitelman mukainen silta tai mainoslaite ei tarvitse lupaa.

Lisäksi rakennusjärjestyksessä luetellaan kaikkia tontteja ja erikseen pientalotontteja koskevat helpotukset. Pääkaupunkiseudun tulkin-tojen kortistosta löytyvät yhteisesti sovitut helpotukset. Helpotukset luvanvaraisuudesta on lueteltu erikseen seuraavien kappaleiden yhteyteen sijoitetuissa vihreissä laatikoissa.

ESIMERKKEJÄ TOIMENPIDELUPA-ASIOISTA

Toimenpidelupa tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyin edellytyksin ja rajoituksin sellaisen rakennelman tai laitoksen, jota ei ole pidettävä rakennuksena, pystyttämiseen tai sijoittamiseen tai rakennuksen ulkoasun tai tilajärjestelyn muuttamiseen. Seuraavissa kappaleissa esitellään tarkemmin hankkeita, joihin lupa tarvitaan sekä luvanvaraisuudesta vapautettuja toimenpiteitä.

Tarvittavista hakemuskirjoista saa tietoa hakemuslomakkeesta ja alueen lupakäsittelijältä. Tämän ohjeen lopussa olevat säädökset ja ohjeet löytyvät tarvittaessa rakennusvalvonnan verkkosivulta www.rakvv.hel.fi.

Tarvittavista hakemuskirjoista saa tietoa hakemuslomakkeesta ja alueen lupakäsittelijältä. Tämän ohjeen lopussa olevat säädökset ja ohjeet löytyvät tarvittaessa viraston verkkosivulta www.rakvv.hel.fi.

RAKENNELMA

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa seuraavia rakennelmia:

- rakentaa korkeintaan 30 neliömetrin suuruisen aitauksen, katoksen tai suojan jätteiden keräilyä varten,
- rakentaa korkeintaan 20 neliömetrin piharakennelman asuinpientalotontilla, mikäli asemakaava ei rakennelmista määrää, eikä vastaavia rakennelmia ole,
- sijoittaa tavanomaisen leikkimökin tai pienehkön kasvihuoneen piha-alueelle, ei kuitenkaan kadunvarteen,
- toteuttaa rakennelman noudattaen alueelle laadittua rakentamistapaohjetta.

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa rakentaa seuraavan yleisörakennelman:

- tilapäisen ulkoilmakatsomon tai muun siirrettävän rakennelman tai yleisöteltan enintään 2 viikoksi.

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa rakentaa tai sijoittaa seuraavia erillislaitteita:

- ilmalämpöpumpun ja aurinkokeräimen rakennukseen, rakennelmaan tai pihamaalle,
- satelliittiantennin omalle parvekkeelle kaiteen taakse näkösuojaan ja vastaavan laitteen pientalon katolle tai pihamaalle.

Rakennelmalla tarkoitetaan esimerkiksi katoksen, vajan, kioskin, käymälän, esiintymislavan tai vastaavan rakennelman rakentamista tai kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän rakentamista tai muuttamista.

Tyypillinen muu rakennelma on huoltoaseman tankkauskatos, joka on avonainen. Vaja on esimerkiksi tavallinen pientalon puutarhavaja tontin takaosassa. Muita tämän kohdan tarkoittamia rakennelmia ovat autokatos erillispientalotontilla, huvimaja tai siirtolapuutarhamaja tai asuinkerrostalon jäteaitaus tai -suoja tai esimerkiksi autoon rakennettu grillikioski.

LIIKUTELTAVA LAITE

Liikuteltava laite on asuntovaunu, -laiva tai vastaava ja lupa tarvitaan laitteen pitämiseksi paikallaan sellaista käyttöä varten, joka ei liity tavanomaiseen retkeilyyn tai veneilyyn.

Tällaisena liikuteltavana laitteena ei pidetä paikalleen ankkuroitua ravintolalaivaa, joka vaatii aina rakennusluvan.

YLEISÖRAKENNELMA

Yleisörakennelmalla tarkoitetaan urheilu- ja kokoontumispaikan, muun kuin ulkoilulaissa tarkoitettun asuntovaunualueen tai vastaavan alueen sekä katsomon, yleisöteltan tai vastaavan perustamista tai rakentamista.

Yleensä näiltä yleisörakennelmilta edellytetään pitkäaikaisuutta tai pysyvyyttä ja osaan näistä rakennelmista voidaan tarvita myös maisematyö lupa, kuten urheilukentän rakentamiseen, jolloin tehdään suuria maisemaa muuttavia maastotöitä kuten täyttöjä ja pengerryksiä.

ERILLISLAITE

Masto, piippu, varastointisäiliö, hiihtohissi, muistomerkki, suurehko antenni, tuulivoimala ja suurehko valaisinpylväs tai vastaava on erillislaitte, jolle pitää hakea toimenpidelupa.

Luettelo voi jatkaa sellaisilla toimenpiteillä kuten muuntamo tai suurehko (180 cm) satelliittiantenni, ilmalämpöpumppu tai aurinkokeräin. Erikseen on määrätty, mitä selvityksiä maston tai tuulivoimalan osalta lupahakemukseen on liitettävä. Rakennusjärjestyksessä on määrätty, että mastot ja vastaavat tekniset pylväät on sijoitettava niin, etteivät ne riko tarpeettomasti maisemaa eivätkä aiheuta haittaa naapureille.

On huomattava, että monet tähän ryhmään kuuluvat rakennelmat tai laitokset vaativat rakennusluvan turvallisuuteen, terveysuuteen, maisemaan, viihtyisyyteen tai muihin ympäristönäkökohtiin liittyvistä syistä. Tällainen rakennelma on esim. yli 60 m korkea masto.

VESIRAJALAITTE

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa seuraavanlaisen vesirajalaitteen:

- rakentaa asuinpientalotontilla korkeintaan 25 neliömetrin suuruisen laiturin tontin rantaan.

Tontin rannassa saa olla kerrallaan vain yksi tämän määräyksen nojalla rakennettu laituri.

Vesirajalaitteen rakentamisella tarkoitetaan suurehkon laiturin, sillan tai muun vesirajaa muuttavan tai siihen olennaisesti vaikuttavan rakennelman, kanavan, aallonmurtajan tai vastaavan rakentamista.

Julkiseen kaupunkitilaan sisältyvän rannan luonnollista rantaviivaa ei saa muuttaa rantaa vähäistä enempää täytämällä, kaivamalla tai muulla vastaavalla tavalla vastoin asemakaavaa tai muuta yleisen alueen suunnitelmaa ilman rakennusvalvontaviranomaisen ja tarvittaessa ympäristölupaviranomaisen lupaa. Julkisen kaupunkitilan rantaan sijoitettavien laiturien, aallonmurtajien ja muiden vastaavien rakennelmien tulee soveltua kaupunkikuvaan. Tonttiin kuuluvasta rannasta on vastaavanlaiset määräykset. Lisäksi todetaan, että rantaan saadaan rakentaa yksi pienvenelaituri.

Toimenpiteillä, kuten suurehkon laiturin rakentamisella, on usein myös huomattavaa vaikutusta mahdollisen veneiden talvisäilytyksen tai laiturista aiheutuvan liikenteen ja pysäköintitarpeen järjestämiselle. Luvanvaraisuus perustuu myös tällaisten välillisten vaikutusten arviointiin.

JULKISIVUTOIMENPIDE

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa seuraavia julkisivutoimenpiteitä:

- muuttaa asuinpientalojen ja niiden talousrakennusten julkisivujen ja katon värin sekä katon materiaalin, jos rakennusta ei ole asemakaavassa tai rakennussuojelulain nojalla suojeltu,
- sijoittaa rakennuksen 1. kerroksen huoneiston näyteikkunoiden ja oven yläpuolelle suoraa ja sivulta auki olevat markiisit. Näihin sallitaan vain yrityksen nimi,
- lasittaa asuinhuoneiston kokonaan sisäänvedetyn parvekkeen,
- tehdä rakentamistapaohjeen mukaisia ikkuna- ja ovimuutoksia,
- tehdä niin sanottuja KL-lausuntoina käsiteltäviä toimenpiteitä.

Rakennuksen julkisivun muuttaminen, kattomuodon, katteen tai sen väriyksen muuttaminen, ulkoverhouksen rakennusaineen tai väriyksen muuttaminen, katukuvaan vaikuttavan markiisin asettaminen tai ikkunajaon muuttaminen on sellainen julkisivutoimenpide, jolle tulee hakea toimenpidelupa ellei sitä ole vapautettu luvanvaraisuudesta.

Julkisivun muuttaminen tarkoittaa myös esimerkiksi asunnon parvekkeen varustamista lasein tai uusien ikkunaukkujen tekemistä. Kaavassa tai rakennussuojelulain nojalla suojeltua rakennusta ei saa muuttaa tai käyttää niin, että rakennuksen kaupunkikuvallinen tai historiallinen arvo vähenee. Kun rakennus on asemakaavassa suojeltu ja siinä on määrätty, että rakennuksen julkisivun tyyliä ei saa muuttaa, tyylin muuttamiseksi katsotaan, ellei erityisistä syistä muuta johdu, rakennuksen julkisivun, katon, ovien ja ikkunapuitteiden ja -karmien materiaalin, väriyksen sekä ikkunajaon muuttaminen. Erityisiä syitä harkittaessa voidaan ottaa huomioon korjaustavan toimivuus pitkällä aikavälillä sekä korjausmateriaalien kestoikä, huoltotarve ja energiataloudellisuus.

On huomattava, että tähän toimenpideryhmään kuuluu sellaisia toimenpiteitä, kuten julkisivun muutos rakenteen osalta, kattomuodon tai katteen materiaalin muuttaminen, joissa tekninenkin tarkastelu on poikkeuksellisesti tarpeen. Näissä tapauksissa on usein tarpeen parantaa myös ener-

giatehokkuutta. Selvitykset toimitetaan rakennusvalvontaan ennen lupapäätöstä. Vaihtoehtoisesti asia voidaan ratkaista muutosten rakennusluvalla.

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa seuraavia mainostoimenpiteitä:

- asentaa korkeintaan 400 mm korkean irtokirjaimisen mainoslaitteen välittömästi rakennuksen 1. kerroksen huoneiston näyteikkunan yläpuolelle. Näitä sallitaan 1 kpl / liikehuoneisto ja kulmahuoneistossa 1 kpl / katusivu.
- asentaa korkeintaan 600 x 600 mm suuruisen mainoslaitteen välittömästi rakennuksen 1. kerroksen huoneiston näyteikkunan viereen tai yläpuolelle julkisivua vasten kohtisuorassa. Näitä sallitaan 1 kpl / huoneisto ja kulmahuoneistossa 1 kpl / katusivu.
- kiinnittää rakennuksen 1. kerroksen julkisivun pintaan korkeintaan 400 x 600 suuruisen kilven. Näitä sallitaan 1 kappale / yritys.
- vaihtaa mainoslaitteiden yleissuunnitelman mukaisen irtokirjaimisen mainoksen vastaavaan uuteen,
- sijoittaa enintään 1200 x 900 mm kokoisien, kokonaiskorkeudeltaan enintään 1800 mm kokoisien tontin opastetaulun liike- tai teollisuuskiinteistön alueelle,
- toteuttaa lyhytaikaista kampanjamainontaa enintään 2 viikkoa,
- sijoittaa työmaatelineisiin työma-ai-kaista mainontaa,
- sijoittaa siirrettävät mainoslaitteen eli ständin tietyin ehdoin.

MAINOSTOIMENPIDE

Mainostoimenpide on muun kuin maantielain säädetyn rakennelman, tekstin tai kuvan asettaminen ulkosalle mainos- tai muussa kaupallisessa tarkoituksessa taikka ikkunaa peittävän mainoksen pysyvä tai pitkäaikainen asettaminen.

Mainoslaitteiden sijoittamista ja toteuttamista ohjaa myös rakennusjärjestys. Liikehuoneiston kunkin ikkunan pinta-alasta saa peittää mainos- tai muussa vastaavassa tarkoituksessa enintään puolet. Ikkunan enempi peittäminen edellyttää toimenpidelupaa. Ikkunan peittäminen ei saa rumentaa rakennusta tai ympäristöä. Luvanvaraisuuden perustaksi on määritelty erityisesti mainos- tai muu kaupallinen tarkoitus. Viranomaisen asettamat tai sen luvalla asetetut yleisiä tarpeita palvelevat opasteet, katukyltit tai liikenne-merkit eivät tarvitse lupaa.

MAALÄMPÖ

Maalämmön hyödyntämiseen tarkoitettun lämpökaivon poraaminen tai lämmönkeruuputkiston asentaminen rakennuksen lämmitysjärjestelmää vaihdettaessa tai uusittaessa tai käytettäväksi lisälämmönlähteenä on toimenpide, jolle edellytetään toimenpideluvan hakemista.

Toimenpidelupa tarvitaan, kun olemassa olevan kiinteistön lämmitysjärjestelmää uusitaan maalämpöä hyödyntäväksi. Jos lämpökaivon poraaminen tehdään uudisrakentamisen yhteydessä, lupa sisällytetään uudisrakennuksen rakennuslupaan.

SÄILYTYS- JA VARASTOINTIALUE

Säilytys- ja varastointialue on muusta alueesta erotettu suurehko varastointi- tai pysäköintialue tai tällaiseen alueeseen verrattava alueen.

Tällainen on mikä tahansa säilytys- tai pysäköintialue, joka ei ole asemakaavan mukainen. Asemakaavan mukaisille järjestelyille ei yleensä tarvitse hakea lupaa, mikäli ympäristöhaitat, kuten öljyn tai polttonesteen valuminen maastoon tai pohjavesiin, on voitu eliminoida.

Varastointi ulkosalla on järjestettävä niin, ettei se turmele tieltä tai muulta yleiseltä kulkuväylältä tai alueelta näkyvää maisemaa taikka häiritse ympäröivää asutusta. Asemakaava-alueella ei aluetta saa käyttää häiriötä aiheuttavaan tai ympäristöä rumentavaan varastointiin taikka pitkäaikaiseen tai laajaan tavaroiden ulkosäilytykseen, jollei asemakaavasta muuta johdu.

AITAAMINEN

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa aitaamisen seuraavasti:

- rakentaa kadun, puiston tai muun vastaavan yleisen alueen vastaisen aidan, kun aita tukimuureineen on katua vasten enintään 1,2 m korkea ja puistoa ja muita alueita vasten enintään 1,6 m korkea, ja kun rakennusviraston katu- ja puisto-osasto hyväksyy niiden rakentamisen. Aita ja tukimuurin perustuksineen on rakennettava kokonaan tontin puolelle.
- rakentaa tonttien välisen aidan, kun aita tukimuureineen on enintään 1,6 m korkea, ja kun naapuritontin omistaja tai haltija hyväksyy niiden rakentamisen, sekä tontin sisäisen aidan ja tukimuurin,
- rakentaa aidan rakentamistapaohjetta noudattaen.

Ilman rakennusvalvonnan lupaa saa toteuttaa seuraavia kaupunkikuvajärjestelyitä:

- ravitsemusliikkeen ulkotarjoilualue tietyin ehdoin,
- muita pienehköjä toimenpiteitä kuten esimerkiksi jakokaapit, kierrätysastiat, hiekoituslaatikot, postilaatikot, betoniset ajoesteet, lehtien jakelulaatikot jne.
- tehdä niin sanottuja KL-lausuntoina käsiteltäviä toimenpiteitä.

Aitaamisella tarkoitetaan rakennettuun ympäristöön liittyvän erotavan kiinteän aidan tai kadun reunusmuurin rakentamista.

Rakennuksen rakentamisen yhteydessä tontin kadun vastainen raja on erotettava istutuksin tai rajalle on istutettava pensasaita tai rakennettava aita, jollei asemakaava muuta määrää. Vaikka lupaa ei aina tarvitse hakea, aidan tulee sopeutua ympäristöön.

Jos pihamaata on tarpeen tasata, se on ensisijaisesti toteutettava pengertämällä ja toissijaisesti tukimuureilla. Pihamaata ei saa ilman erityistä syytä tasata niin, että asuintontin rajalle syntyy 0,5 metriä suurempi korkeusero. Pengertäminen ja tukimuurin rakentaminen on toteutettava niin, etteivät maa-ainekset eivätkä hulevedet valu naapurin puolelle.

HUONEISTOJÄRJESTELY

Huoneistojärjestelyllä tarkoitetaan asuinhuoneiston yhdistämistä tai jakamista. Mahdollisesti tarvittavat terveellisyys- tai turvallisuuden liittyvät selvitykset tulee toimittaa rakennusvalvontaan ennen lupapäätöstä. Vaihtoehtoisesti asia voidaan ratkaista muutosten rakennusluvalla.

KAUPUNKIKUVAJÄRJESTELY

Kaupunkikuvajärjestelyjä ovat kaupunki- ja ympäristökuvaan merkittävästi ja pitkäaikaisesti vaikuttavat järjestelyt tai muutokset.

Tällaisia järjestelyjä ovat lisäksi julkisivuvalaistus, ulkotarjoilualueet, julkisen kaupunkitilan kalusteet kuten wc-tilat kaduilla tai puistoissa, merkittävät pihajärjestelyt kuten autopaikoitus piha-alueella, useamman kuin kolmen lipun lipputankoryhmä tai aluekeräyspiste.

Tonttia tai rakennuspaikkaa ei saa käyttää niin, että sen rakennusluvassa istutettaviksi osoitetut alueet, leikkipaikat tai oleskelualueet taikka muut asumisviihtyisyyteen vaikuttavat alueet supistuvat. Rakennusluvassa osoitetut ja hälytysajoneuvoja tai huoltoajoa varten tarkoitetut kulkuyhteydet tulee säilyttää ajokelpoisina.

Muun kuin edellä mainitun rakennelman ja pienehkön laitoksen tulee terveellisyydeltään, turvallisuudeltaan ja ulkoasultaan täyttää kohtuulliset vaatimukset. Julkiseen kaupunkitilaan sijoitettavien rakennelmien koko, rakenne ja ulkoasu tulee suunnitella ja rakentaa kunkin alueen kaupunkikuvaan sopivaksi ja siten, etteivät ne muodosta liikkumisestettä. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä rakennelman tai laitoksen poistettavaksi tai muutettavaksi vastaamaan lain vaatimuksia.

Edellä tarkoitetaan julkiseen kaupunkitilaan sijoitettuja rakennelmia ja laitoksia, joiden toteuttaminen ei vaikutustensa perusteella edellytä toimenpidelupaa.

Kun rakennuksen julkisivukorjauksen yhteydessä uusitaan rakenteisiin liittyviä rakennusosia, kuten parvekelaatat, käsitellään hanke rakennuslupana. Toimenpidelupa haetaan väriytykseen tai julkisivun pintaan liittyville toimenpiteille.

LISÄTIETOA

- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Maankäyttö- ja rakennusasetus
- Helsingin kaupungin rakennusjärjestys
- Rakentamistapaohje Parvekelasitus
- Ikkunakorjaus- ja ikkunamuutoshankkeen menettelytapaohje
- Rakentamistapaohje Mainoslaitteet rakennuksissa
- Ohje Suurmainoskankaat ja muut julkisivuun asennettavat banderollit ja kankaat
- Rakentamistapaohje Aidat
- Rakentamistapaohje Siirrettävät mainostelineet eli standit, sijoittamisperiaatteet
- Ohje Ulkotarjoilualueet eli terassit
- Pääkaupunkiseutujen rakennusvalvontojen yhteiset tulkinnot www.pksrava.fi
- Ohje Kaupunkikuvallinen lausunto

Liike- ja toimistorakennuksiin liittyvät mainosperiaatteet esitetään erillisessä mainosten yleissuunnitelmassa, joka on toimenpidelupa. Rakennuksen arkkitehtuuriin ja ympäristöön sovitut ratkaisut voivat olla muusta ohjeistuksesta poikkeavia.

NEUVONTAA

- Rakennusvalvontavirasto, vaihde puh. 09 310 2611, Siltasaarenkatu 13; www.rakvv.hel.fi.
- Korjaus- ja muun rakentamisen neuvonta, ohjaus, luvanvaraisuus. Tellinki-neuvontapiste.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Internet
Rakennusvalvontavirasto	Rakennusvalvontavirasto	(09) 310 2611	(09) 310 26206	http://www.rakvv.hel.fi
PL 2300	Siltasaarenkatu 13			Sähköposti
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	Helsinki 53			rakennusvalvonta@hel.fi